

LUDOLFINGOWIE

X-XI w.

KONRAD I	82
HENRYK I PTASZNIK	86
OTTO I WIELKI	95
OTTO II	105
OTTO III	109
HENRYK II ŚWIĘTY	111

E cce locus ubi posuer
discipulis eius & pe
g
um u
s. f

KONRAD I

911-918

Ojciec: KONRAD

Wywodził się z rodu Konradynów, będąc synem Udoną, hrabiego w Dolnym Lahngau, i jego żony, którą mogła być córka Konrada, hrabiego w Linzgau i Argengau, nosząca przypuszczalnie imię Judyta. Na świat przyszedł w latach 845–60; celem odróżnienia od syna, późniejszego króla niemieckiego, zwano go STARYM lub STARSZYM. Hrabia (*comitis*), w 886 objął we władanie rejon Górnego Lahngau. W 892 uzyskał przejściowo (do 893) Marchię Turyngii wraz z tytułem księcia (*dux*). Od 897 władał jako komes (hrabia) w Hessengau, od 903 w Gotzfeldgau, od 905 w Wetterau, a od 906 w Wormsgau. Poległ 27 lutego 906 pod Fritzlarem podczas bitwy z Adalbertem z Babenbergu. Został pochowany w kościele klasztornym św. Marcina w Weilburgu.

Jego żoną była zaślubiona ok. 880 Glismuta.

Matka: GLISMUTA (GLISMODA)

Mogła być spokrewniona z rodem książąt turyngskich, zakładając, że to rodzinnym koneksjom, a nie osobistym zasługom jej małżonek zawdzięczał sprawowanie władzy w Turyngii. Dawniejsze opracowania czyniły z niej, raczej błędnie, nieślubną córkę cesarza Arnulfa z Karyntii, niemniej nowsze hipotezy (D.C. Jackman) podkreślają jej bliskie związki z cesarską małżonką Odą. Urodzona ok. 905, zmarła 26 kwietnia 924 i została pochowana u boku męża.

Rodzeństwo (1–3):

- 1 EBERHARD. Alternatywnie mógł on być przyrodnim bratem króla Konrada I, synem Glismuty z innego małżeństwa. Urodził się ok. 885. Od

909 był świeckim opatem w klasztorze św. Maksymina w Trewirze. W 913 i 928 jest wmiankowany jako hrabia w Oberlahngau, a od 913 źródła określają go hrabią w Hessengau i Perfgau. Od 914 tytułował się margrabią Frankonii, a po śmierci brata w 918 przyjął tytuł księcia Frankonii. Za radą zmarłego króla zrezygnował ze starań o koronę i udzielił poparcia księciu saskiemu Henrykowi Ptasznikowi, któremu na zjeździe we Fritzlarze w maju 919 przekazał insygnia królewskie. W 926 opanował Lotaryngię, którą w 928 król Henryk przekazał swemu zięciowi Gizelbertowi. W 938 przyłączył się do rebelii przyrodniego brata króla Ottona I, Tankmara, która została jednak rychło stłumiona, a sam diuk frankoński poległ podczas bitwy stoczonyj 2 lub 23 października 939 pod Andernach.

Żoną Eberharda mogła zostać lotaryńska królowa wdowa ODA (zob. biogr. cesarza Arnulfa, s. 62), z którą być może dochował się córki (ukazaną tutaj hipotezę oparto na przesłankach onomastycznych):

- i INGELTRUDA, małżonka Roberta, wicehrabiego Dijon (zm. 958–60) i matka jego dzieci. Nie zachowały się żadne daty.
- 2 OTTO (ODO, UDO). Od 904 był wzmiankowany jako hrabia w Ruhrgau, a od 912 – hrabia w środkowym Lahn. Zmarł po 918.
- 3 ? CÓRKA (IMIĘ NIEZNANE). Małżonka hrabiego BURCHARDA (BURKHARDA), syna Burcharda, księcia Turynii. Wedle Ottona Possego ów Burchard jest protoplastą dynastii Wettynów jako ojciec Dedona, hrabiego w Hasegaw (zm. 957).

*

Celem odróżnienia od ojca zwany był Młodszy. Urodził się między 875 a 885. W 906 z poparciem króla Ludwika IV zdołał usunąć Babenbergów z Frankonii i przyjął tytuł jej księcia. W 908 został po ojcu hrabią w Hessengau, a od 910 tytułował się hrabią w Keldachgau. Po śmierci Ludwika IV Dziecię, na zgromadzeniu możliwych w Forchheim 8 listopada 911 został wybrany królem wschodniofrankijskim i krótko potem ukoronowany. Spośród dotychczasowych wasali władców niemieckich, wyboru Konrada I nie uznali książęta lotaryńscy, którzy poddali się władzy króla francuskiego Karola III Prostego; podejmowane kilkakrotnie przez Konrada I próby narzucenia zwierzchnictwa Lotaryngii zakończyły się fiaskiem. Zmarł 19 października lub 23 grudnia 918 od ran poniesionych w bitwie z księciem bawarskim Arnulfem. Spoczął w katedrze w Fuldzie.

Małżonka Konrada I

Poślubiona przed 7 czerwca 914:

KUNEGUNDA FRANKOŃSKA

Była ona siostrą hrabiów Frankonii Erchangera i Bertolda, straconych po rebelii przeciwko królowi Konradowi w 917, wcześniej zamężną z LUITPOLDEM, margrabią (księciem) Bawarii (ur. 850–60, poległ w bitwie z Węgrami 4.07.907), z którym dochowała się dwóch synów. Zmarła 7 czerwca 914 i została pochowana klasztorze w Lorsch. Z Konradem I dzieci nie miała.

HENRYK I
PTASZNIK

919-936

Ojciec: OTTO DOSTOJNY

Jego przydomek (*der Erlauchte*) tłumaczony jest także jako Wspañiały, był synem Ludolfa (Liudolfa), hrabiego (margrabiego lub księcia) we Wschodniej Saksonii, i jego żony Ody, córki hrabiego (księcia) Billunga. Urodził się zapewne ok. 850. Po śmierci starszego brata Brunona, poległego w bitwie z Duńczykami w lutym 880, został głową rodu Ludolfingów. Przywilej króla Ludwika III Młodszeo datowany na 26 stycznia 877 wzmiankuje go po raz pierwszy jako hrabiego w Południowej Turyni (Südthüringau), zaś dokument cesarza Arnulfa z dnia 28 stycznia 897 określa go margrabią (hrabią) Eichsfeld w Saksonii. Z kolei Widukind z Korbei, piszący z górą półwiecze po śmierci Ottona, obdarza go mianem księcia (*dux*) Saksonii. Ponadto od 908 dzierżył godność świeckiego opata klasztoru w Hersfeld. Ten sam kronikarz podaje, że po bezpotomnej śmierci Ludwika IV Dziecię w 911 możni wschodniofrankijscy chcieli wynieść na tron Ottona, ten jednakże odmówił wymawiając się wiekiem i wskazał na księcia frankońskiego Konrada; nowsze badania podważają jednak wiarygodność tych relacji (T. Reuter). Zmarł 30 listopada 912 i został pochowany u boku żony w opactwie kanoniczek w Gandersheim, rodzinnej fundacji Ludolfingów.

Matka: JADWIGA (HATHUI) Z BABENBERGÓW

Była córką księcia Henryka, *principum militae* króla wschodniofrankijskiego Ludwika III Młodszeo oraz margrabiego Neustrii z nominacji cesarza Karola III Grubego, potomka rodu Babenbergów Starszych, i jego żony imieniem Baba (niektórzy badacze widzą w niej Engeltrudę, córkę Eberharda, margrabiego Friulu,

siostrę cesarza Berengara, co jednak jest mało prawdopodobne ze względów chronologicznych), której filiacja nie jest znana. Urodziła się ona zapewne w latach 850–55, a jej zaślubiny z Ottonem miały miejsce przypuszczalnie ok. 865–70. Zmarła 24 grudnia 903 i spoczęła w Gandersheim.

Rodzeństwo (1–6):

- 1 ? SIOSTRA (IMIĘ NIEZNANE). Jeśli należała do grona dzieci Ottona Dostojnego i jego żony, musiała być jednym ze starszych ich potomków, może nawet dzieckiem pierwotnym; mogła też pochodzić z poza-mażeńskiego związku Ottona. Zakłada się, że na świat przyszła ok. 865–70 i została żoną EKKEHARDA I, hrabiego (palatyna), któremu urodziła kilkoro dzieci.
- 2 TANKMAR. Wedle Annalisty Saxona (XII w.) on i Ludolf byli starszymi braćmi przyszłego króla Henryka I, a zatem urodzili się ok. 870–75. Obaj zmarli jeszcze przed ojcem. Nie wiadomo, czy Tankmar dożył do tzw. lat sprawnych i czy zawarł związek małżeński.
- 3 LUDOLF. Być może urodził się, jak to wyjaśniono wyżej, ok. 870–75 i zmarł jeszcze przed śmiercią ojca. Zapewne ożenił się, a w każdym razie dochował się syna, którego matka nie jest znana:
 - A EKKEHARD. Wzmiankowany przez Widukinda z Korbei jako syn Ludolfa, poległ w dniu 25 września 936. Wedle jednej z hipotez jest on protoplastą rodu pierwszych margrabiów miśnieńskich.
- 4 ODA. Urodziła się ok. 880 lub 884. Między 12 marca a 13 czerwca 897, zapewne w Wormacj, poślubiła ZWENTIBOLDA (ŚWIĘTOPEŁKA), króla Burgundii i Lotaryngii (zob. biogr. cesarza Arnulfa z Karyntii, s. 58). Po jego śmierci, w 900 lub w lutym 902, poślubiła GERARDA, hrabiego Metz (ur. ok. 870, poległ 22.06.910), a owdowiawszy po raz drugi wyszła być może za palatyna EBERHARDA, hrabiego w Oberlahngau, brata króla Konrada I, któremu być może urodziła córkę (zob. biogr. króla Konrada I, s. 84). Zmarła 2 lipca po 952.
- 5 LUDGARDA (DODICA). Mniszka, a następnie opatka w Gandersheim. Zmarła 21 stycznia 923.
- 6 ? IRMINBURGA. Jej mężem został ZYGFRYD, *procurator* w Saksonii (zm. 3.12.936–41), syn Thietmara z Marchii Wschodniej. Zmarła przed 936, a owdowiały Zygfryd zenił się jeszcze dwukrotnie.

*

Wedle Annalisty Saxona był najstarszym synem Ottona Dostojnego i jego żony, urodził się najprawdopodobniej ok. 876. Swoją

przydomek zawdzięczał wielkiemu zamiłowaniu do sokolnictwa. Po śmierci ojca w 912 został hrabią w Południowej Turungii (Südthüringau) i Eichsfeld (księciem Saksonii?) oraz świeckim opatem w Hersfeld. 6 maja 919 we Fritzlarze możni wschodniofrankijscy (niemieccy) powołali go jednogłośnie na tron. Zrezygnował z królewskiej sakry, co jak się uważa miało dać wyraz jego odrębności od karolińskich i frankońskich poprzedników. W 925 opanował Lotaryngię, w 933 odparł Węgrów, a rok później pokonał Duńczyków. Zmarł 2 lipca 936 w Memleben i został pochowany w podziemiach kaplicy we wzniesionym przez siebie zamku w pobliskim Kwedlinburgu; pół wieku później w miejscu kaplicy stanęła kolegiata pw. św. Serwacego, stanowiąca kościół klasztorny ufundowanego przez wdowę zespołu klasztornego.

Małżonki Henryka I:

1. Poślubiona w (ok.) 906:

HATHEBURGA SASKA

Była córką E(be)rwina, hrabiego w Saksonii (opisywany jest jako „hrabia Merseburga”), wdową po nieznanym bliżej szlachcicu. Od śmierci pierwszego męża była mniszką i możliwe, że w 909 – po unieważnieniu mariażu z Henrykiem – ponownie przywdziała habit. W każdym razie po tym czasie niknie ze źródeł.

2. Poślubiona w 909 w Wallhausen:

MATYLDA Z WESTFALII

Była córką Teoderyka (Dytryka), hrabiego w Westfalii, i jego żony Reginlindy (Regelindy, Reinhildy) nieznaney filiacji (obecnie raczej odrzuca się hipotezę o jej pochodzeniu z Danii). Urodziła się ok. 896 w Enger nieopodal opactwa Herford, gdzie oddano ją na wychowanie. W 929 małżonek zapisał jej tytułem oprawy wdowiej Kwedlinburg, Pöhlde, Nordhausen, Grone oraz Duderstadt; dzierżyła także godność świeckiej opatki w Nivelles. Miesiąc po owdowieniu, latem 936, ufundowała klasztor kanoniczek przy królewskim palatium w Kwedlinburgu. Wskutek waśni starszych synów została w owym czasie na pewien okres usunięta do swoich posiadłości, lecz interwencja jej synowej Edyty przyczyniła się do powrotu królowej matki na dwór. Zmarła po dłuższej chorobie 14 marca 968 w opactwie kwedlinburskim, gdzie również

spoczęła u boku męża. Już za życia otoczona kultem, została później kanonizowana i jest obecnie świętą zarówno Kościoła katolickiego jak i protestanckiego (dniem świątecznym Matyldy jest dzienna data śmierci).

Potomstwo Henryka I:

Syn z pierwszego małżeństwa:

- 1 TANKMAR (TAMMO). Urodził się między 906 a 909. Po unieważnieniu małżeństwa rodziców został uznany za dziecko nieślubne. Na przełomie 937 i 938 wszczął bunt, próbując przejąć spadek po hrabim Merseburga, kuzynie matki, został jednak oblężony przez wojska starszego brata w Eresburgiem i zabity 28 lipca 938 pod ołtarzem tamtejszego kościoła, wbrew woli Ottona I (mordercę stracono później z królewskiego rozkazu). Nie wiadomo czy założył rodzinę, w każdym razie milczą o tym znane źródła.

Dzieci z drugiego małżeństwa (1–5):

- 1 OTTO I WIELKI → s. 95
- 2 GERBERGA. Jej mężem został ok. 928–29 GIZELBERT (GILBERT), książę Lotaryngii od 928 (ur. ok. 880, utonął podczas przeprawy przez Ren 2.10.939), syn Reginara I Długoszyjego, hrabiego Hainaut (którego matką była księżniczka frankijska, córka cesarza Lotara I); dochowali się kilkorga dzieci. Po jego śmierci, z końcem 939, poślubiła potomka francuskiej linii Karolingów LUDWIKA IV ZAMORSKIEGO, króla zachodniofrankijskiego (francuskiego) od 936 (ur. 10.09.920 lub 921, zm. Reims 10.09.984), syna Karola III Prostego, króla zachodniofrankijskiego, i jego drugiej żony Edgivy, córki Edwarda Starszego, króla Wessexu; mieli kilkoro dzieci. Koronacja Gerbergi miała miejsce w dniu jej ślubu z Ludwikiem IV w Reims. Zmarła 14 maja 984 i spoczęła w kościele opactwa benedyktynów pw. św. Remigiusza (Saint-Remi) w Reims.
- 3 HENRYK I. Na świat przyszedł między grudniem 919 a 22 kwietnia 922. Po śmierci ojca, faworyzowany przez matkę, sprzymierzył się z książętami Frankonii i Lotaryngii i podniósł bunt przeciw Ottonowi I, poniósł jednak klęskę. W (ok.) 940 został przez Ottona osadzony w księstwie Lotaryngii, lecz nie zdołał

narzucić tam swojej władzy i niebawem powrócił do Saksonii. W 948, ulegając naleganiom matki, starszy brat nadał Henrykowi księstwo bawarskie, którego tron opustoszał po śmierci stryja żony Henryka, Bertolda; w galerii władców bawarskich figuruje jako Henryk I. Towarzyszył Ottonowi I w jego italskiej wyprawie 952 i otrzymał wówczas nowoutworzoną marchię werońską. W latach 953–54 przejściowo utracił Bawarię, której możni poparli bunt księcia Szwabii, Ludolfa (zob. biogr. Ottona I, s. 00). Zmarł 1 listopada 955 w Ratyzbonie (Regensburgu) i spoczął w tamtejszym klasztorze kanoniczek Niedermünster. Żoną Henryka I Bawarskiego została ok. 938 (przed 940):

JUDYTA, córka Arnulfa Złego, księcia Bawarii z dynastii Luitpoldyngów (syna Kunegundy, żony króla Konrada I, z pierwszego małżeństwa), i jego nieznaney małżonki. Urodziła się zapewne ok. 925. Od śmierci małżonka sprawowała do końca lat 60. X w. regencję w Bawarii w imieniu nieletniego syna. Po wybuchu jego rebelii przeciwko cesarzowi Ottonowi II (974) została zamuszona wycofać się do klasztoru Nideremünster w Ratyzbonie, gdzie zmarła w dniu 27 lub 29 lipca nieznanego roku, może ok. 984. Spoczęła obok męża w Niedermünster.

LINIA BAWARSKA

Dzieci Henryka I Bawarskiego (A–E):

- A GERBERGA. Urodziła się przypuszczalnie ok. 940. Oddana na wychowanie do kanoniczek w Gandersheim, wkrótce przyjęła tam welon, a w 949 wybrano ją przełożoną zgromadzenia – była drugą ksienią o tym imieniu, stąd na listach opatek figuruje jako GERBERGA II. Zmarła po długiej chorobie 13 lub 14 listopada 1001 w opactwie Gandersheim i tam również została pochowana.
- B JADWIGA. Była najpewniej młodsza od Gerbergi i urodziła się ok. 940–45, niemniej część opracowań datuje jej narodziny na ok. 938–40, co czyniłoby z niej najstarsze dziecko księcia Henryka I. Ok. 949 została zaręczona z „KONSTANTYNEM, królem Greków” – chodziło tu z pewnością o Romana II Młodszego, przyszłego cesarza wschodniorzymskiego; zaręczyny jednak zerwano. Zapewne ok. 954 poślubiła

ona BURCHARDA III, księcia Szwabii od 954 (ur. ok. 915, zm. 11–12.II.973), syna księcia Burcharda II i jego żony Regelindy, zapewne córki Eberharda, hrabiego w Süllichagu (Zürichgau). Możliwe, że Burchard III był wcześniej żonaty z Wiltrudą, córką Bertolda, księcia Bawarii, z którą miał córkę; jego małżeństwo z Jadwigą pozostało bezdzietne. Jadwiga zmarła 26 lipca lub też 23 albo 26 sierpnia 994 i być może spoczęła u boku męża w kaplicy św. Erazma w klasztorze na wyspie Reichenau.

- C HENRYK II. Zwany KŁOTNIKIEM (*rīxosus*) już przez współczesnych, na świat przyszedł w 951 (ok. 946–51). Po śmierci ojca w 955 odziedziczył Bawarię (Henryk II) oraz marchię Werony, lecz z uwagi na wiek do końca lat 60. X w. pozostał pod regencją matki i biskupa Freising Abrahama. W 974 przy poparciu cesarzowej wdowy Adelajdy zawiązał spisek przeciwko Ottonowi II. Po jego rychłym wykryciu został uwięziony w Ingelheim, skąd jednak w 976 zbiegł do Czech; księstwo bawarskie i marchię werońską cesarz przekazał swojemu bratankowi Ottonowi. W trakcie podjętej w następnym roku próby odbicia ojcowizny Henryk dostał się ponownie do niewoli cesarza, który osadził go w Utrechcie. Wolność odzyskał dopiero po śmierci cesarza w 983, po czym, korzystając z nieobecności matki i babki nieletniego Ottona III (przebywały w Italii, gdzie zmarł Otto II), objął pieczę nad chłopcem i regencję w królestwie. 23 marca 984 na zjeździe możnych w Kwedlinburgu część tam zebranych, w tym książęta Polski i Czech, obwołała go królem, jednak rychła interwencja cesarzowych Teofano i Adelajdy zmusiła Henryka do wydania młodego króla (29.06.984) oraz poniesienia pretensji do korony. W styczniu 985 odzyskał księstwo bawarskie (okrojone o Austrię), a w 989 Karyntię i Weronę. Zmarł 28 sierpnia 995 podczas odwiedzin u siostry w Gandersheim i spoczął w tamtejszym opactwie, stanowiącym fundację rodzinną Ludolfingów.

Żoną Henryka II Bawarskiego została przed latem 972:

GIZELA, córka Konrada Spokojnego, króla Burgundii z dynastii Welfów Starszych, i jego pierwszej żony Adelany

(Adeli) nieznanego pochodzenia. Zakłada się, że na świat przysłała w latach 955–60. Zmarła 21 lipca 1007 i spoczęła w klasztorze Niedermünster w Ratzbonie (Regensburgu), stanowiącym nekropolię bawarskiej linii dynastii.

Dzieci małżeńskie Henryka II Bawarskiego (I–IV):

- I HENRYK II ŚWIĘTY → s. 111
- II BRUNO. Przyszedł na świat w latach 973–85 jako drugie dziecko Henryka II Klótnika lub też ok. 992 jako trzeci potomek bawarskiej pary książęcej. Od wczesnej młodości był sposobiony do kariery kościelnej. W pierwszych latach rządów brata, od 1002 cesarza niemieckiego, skłócony z nim, przebywał u siostry i szwagra na Węgrzech. W 1005 powrócił na dwór brata, który powierzył mu urząd cesarskiego kanclerza. Ów godność złożył rok później, po powołaniu na biskupi tron Augsburga, dalej jednak był bliskim doradcą brata, a później jego następcy, Konrada II. Zmarł jako ostatni po mieczu potomek Ludolfingów 24 maja 1029 w Ratzbonie (Regensburgu) i został pochowany w ufundowanym przez siebie kościele św. Maurycego w Augsburgu.
- III GIZELA. Urodziła się zapewne ok 985. W 995 lub 996 została wydana za STEFANA I, księcia węgierskiego od 997, króla Węgier od 1001 lub 1000 (ur. zapewne w Ostrzyhomiu (Esztergom) ok. 967–75, zm. tamże 15.08. 1038, kanonizowany 1083), syna księcia węgierskiego Gézy z dynastii Arpadów i jego żony Sarloty z Siedmiogrodu zwanej Białą Księżną (Beleknegini). Jeśli nie została wraz z nim ukoronowana 31 grudnia 1000 lub 1 stycznia 1001 w bazylice św. Piotra w Rzymie, to brała udział w tej uroczystości. Opracowania podają różne wersje dalszych losów pierwszej węgierskiej królowej, najprawdopodobniej jednak przeżyła męża i w 1045 wyjechała do rodzinnej Bawarii, gdzie osiadła w klasztorze Niedermünster. Zmarła 7 maja 1065 (lub ok. 1060) w tymże klasztorze, gdzie również spoczęła. W 1975 została beatyfikowana przez papieża Pawła VI.

IV BRYGIDA. Mniszka (w Ratyzbonie i opatka w Andlau?).

Bastard Henryka II Bawarskiego:

Z nieznaną nałożnicą:

I ARNOLD (ARNULF). Kleryk, w 1014 został wybrany biskupem Rawenny. Zmarł 17 listopada 1018 lub 1019.

D–E BRUNO i POPPO. Pierwszy wzmiankowany jest w przywileju Ottona II datowanym na 22 lipca 976 jako „Bruno... nepos noster”, natomiast drugiego wspomina inny dokument tego cesarza, z 6 grudnia 979, który mówi o „nepus noster Poppo”. Ich przynależność do grona dzieci Henryka I, księcia bawarskiego, jest dyskusyjna.

- 4 JADWIGA (HATHUI). Urodziła się zapewne w latach 917–22. Między 9 maja a 14 września 937 poślubiła HUGONA zwanego WIELKIM i BIAŁYM, margrabiego Neustrii i hrabiego Paryża od 922, księcia Franków od 922 lub 936, księcia Burgundii od 956 (ur. schyłek IX w., zm. Dourdan 16 lub 17.06.956), syna Roberta I, króla zachodniofrankijskiego (francuskiego), oraz jego drugiej żony Beatrycze, córki Heriberta I, hrabiego Vermandois, Meaux i Soissons. Był on wcześniej dwukrotnie żonaty, jednak wszystkie jego znane dzieci (być może poza pierwszą córką) pochodziły z małżeństwa z Jadwigą. Jadwiga zmarła 9 stycznia w nieznanym roku po 958.
- 5 BRUNO. Urodził się w maju 925. Mnich, w 948–50 został wybrany opatem w Lorsch. W 950 został archikanclerzem swojego brata Ottona i dzierżył ów urząd do 953, kiedy król przekazał mu we władanie księstwo Lotaryngii; w tymże roku Bruno został powołany na arcybiskupstwo kolońskie. W 954 objął regencję we Francji w imieniu siostrzeńca, króla Lotara. W 959 dokonał podziału księstwa lotaryńskiego, osadzając w Górnej Lotaryngii męża swojej siostrzenicy, Fryderyka, jako cesarskiego lennika. Zmarł 11 października 965 w Reims, skąd jego ciało przewieziono do kościoła św. Pantaleona w Kolonii.

OTTO I
WIELKI

936-973

Ojciec: HENRYK I PTASZNIK → s. 86

Matka: MATYLDA Z WESTFALII → s. 87

Rodzeństwo: BIOGR. HENRYKA I

*

Przydomek WIELKIEGO nadał mu w XII w. biskup Otto z Freising. Urodził się 23 listopada 912 jako najstarsze dziecko Henryka Ptasznika i jego drugiej żony. Po śmierci ojca, który desygnował go na swego następcę, 7 sierpnia 936 w Akwizgranie został wybrany królem niemieckim (wschodniofrankijskim). Jego koronacja miała miejsce w tym samym dniu w kaplicy pałacowej Karola Wielkiego (obecnie w obrębie akwizgrańskiej katedry), a dopełnili jej arcybiskupi Moguncji i Kolonii. Stłumił bunty swoich braci, Tankmara i Henryka, oraz sprzymierzonych z nimi książąt lotaryńskich i frankońskich. Umożliwiło to ściślejsze związanie Lotaryngii z resztą państwa niemieckiego i pozbawienie Frankonii statusu udzielnego księstwa. Śmierć italskiego króla Lotara w 950, uwięzienie wdowy po nim przez Berengara II z Ivrei i jego koronacja dały królowi niemieckiemu pretekst do zbrojnej interwencji we Włoszech. 23 września 951 w Pawii został on wybrany i koronowany na króla Italii (Longobardów). W 960 ekspansywna polityka Berengara II zmusiła papieża Jana XII do szukania pomocy u Ottona. Po uporządkowaniu spraw wewnętrznych i zapewnieniu sukcesji swemu młodszemu synowi, Otto I ponownie wyprawił się do Włoch i 2 lutego 962 w bazylice św. Piotra w Rzymie został przez Jana XII koronowany na cesarza, kończąc trwającą od śmierci Berengara z Friulu cesarskie interregnum. Zmarł 7 maja 973 w Memleben i został pochowany w ufundowanym

przez siebie benedyktyńskim klasztorze św. Maurycego (Moritzkloster) w Magdeburgu; później, częściowo na jego ruinach, wzniesiono obecną magdeburską katedrę, gdzie do dziś znajduje się sarkofag cesarza.

Małżonki Ottona I:

1. Poślubiona między 925 a 930 (może we wrześniu 929):

EDYTA (EDGITA) Z WESSEXU

Była córką Edwarda Starszego, króla Wessexu, i jego drugiej żony Elfledy, córki eldormana Ethelhelma. Urodziła się zapewne w latach 908–12 jako piąta w kolejności starszeństwa córka anglosaskiego władcy. Zmarła 26 stycznia 946 lub 947 i została pochowana w benedyktyńskim klasztorze św. Maurycego (Moritzkloster), zaś po ruinacji opactwa przeniesiono jej szczątki do magdeburskiej katedry.

2. Poślubiona jesienią 951 w Pawii:

ADELAJDA BURGUNDZKA

Jej rodzicami byli Rudolf II, król Burgundii z dynastii Welfów Starszych, i Berta, córka Burcharda II, księcia Szwabii. Urodziła się w latach 928–33. Pierwszym jej mężem był poślubiony w grudniu 947 LOTAR II, król Italii od 946 (ur. 926–28, zm. Turyn 22.11.950), syn Hugona z Arles, króla Italii, oraz jego drugiej żony Hildy (Aldy). Urodziła mu córkę Emmę, późniejszą córkę króla zachodniofrankijskiego (francuskiego) Lotara. Dnia 2 lutego 962 w bazylice św. Piotra w Rzymie Adelajda została koronowana na cesarzową. Po śmierci synowej w 991 sprawowała regencję w imieniu nieletniego wnuka, Ottona III. Kiedy osiągnął on pełnoletniość w 994 wycofała się z życia publicznego. Zmarła 16 grudnia 999 w klasztorze Selz w Alzacji, gdzie też złożono jej szczątki. Została kanonizowana w 1097 przez papieża Urbana II.

Potomstwo Ottona I

Dzieci z pierwszego małżeństwa (1–2):

1 LUDOLF. Urodził się (ok./w) 930. W końcu lat 40. ojciec ożenił go z dziedziczką księstwa Szwabii (zob. niżej) i po śmierci teścia Ludolfa w 950 osadził na tamtejszym tronie. Obawiając się, że zawarte w 951 drugie małżeństwo króla Ottona I może

zagrozić jego sukcesji, jesienią 952 (953) Ludolf wraz ze szwagrem, księciem Lotaryngii, wszczął antykrólewskie powstanie. Do buntu dołączyli się niebawem bawarscy możni, odsuwając od władzy księcia Henryka I (zob. s. 90), niemniej w obliczu najazdu węgierskiego, stronnicy Ludolfa zawarli z królem niemieckim pokój (16.06.954); sam Ludolf uzyskał wprawdzie ojcowskie przebaczenie, utracił jednak księstwo szwabskie. W 956 został przez cesarza wysłany do Italii – być może znalazł się tam jako banita w wyniku kolejnej nieudanej rebelii. Zmarł 6 września 957 w Piombii na „gorączkę” (zapewne była to malaria). Ciało przewieziono do Niemiec i złożono albo w klasztorze św. Albana w Moguncji, albo w klasztorze śś. Piotra i Aleksandra w Aschaffenburgu.

Żoną Ludolfa Szwabskiego została na przełomie 947 i 948:

IDA, córka Hermana I, księcia Szwabii z dynastii Konradynów, i jego żony Regelindy (Rychlindy), wdowy po księciu szwabskim Burchardzie II, zapewne córki Eberharda, hrabiego w Süllichgau (Zürichgau). Urodziła się być może ok. 932–34. Zmarła 17 maja 986 i spoczęła zapewne w Aschaffenburgu.

LINIA SZWABSKA

Potomstwo Ludolfa Szwabskiego (A–C):

- A MATYLDA. Urodziła się w końcu 949. W 953 została oddana na wychowanie do klasztoru w Essen, gdzie wkrótce (nie później jednak niż w 966) wybrano ją przełożoną. Jak jej ciotka i imienniczka (zob. s. 00) była bliską współpracownicą cesarza Ottona III. Zmarła 5 listopada 1011 w klasztorze w Essen, gdzie została najpewniej pochowana.
- B OTTO. Urodził się w 954 i od rychłej śmierci ojca wychowywał się na dworze cesarskim. W 973 jego stryj Otto II przekazał mu księstwo Szwabii, a w 976 także Bawarię (wraz z marchią werońską), odebraną Henrykowi II Kłótnikowi (zob. s. 92) – tym samym Otto stał się pierwszym w historii Niemiec udzielnym władcą dwóch księstw. Towarzyszył cesarzowi podczas wyprawy włoskiej i został poważnie ranny 13–14 lipca 982 pod Cortoną; zmarł w drodze powrotnej do Niemiec 31 października lub 1 listopada 982 w Lukce.

Ciało księcia, jak niegdyś jego ojca, przewieziono przez Alpy i złożono w klasztorze w Aschaffenburgu. Nie założył rodziny i na nim wygasła linia szwabska Ludolfingów.

C ? CÓRKA (RYCHLINDA). Wedle jednej z hipotez małżonka Konrada (Kunona) z Öhningen, wzmiankowana jako „filia Ottonis magnis imperatoris” była wnuczką cesarza i córką Ludolfa Szwabskiego.

- 2 LUDGARDA. Urodziła się ok. 931, a ok. 947 została wydana za frankońskiego hrabiego KONRADA CZERWONEGO (RUFUSA). Jej małżonek był synem Wenera V, hrabiego w Wormsgau, Speyergau i Nahegau, na świat przyszedł ok. 930. Po śmierci ojca odziedziczył dobra rodowe (później dodał do nich inne okoliczne ziemie), w 944 otrzymał od Ottona I księstwo Lotaryngii, a w latach 952–53 był zastępcą teścia w Italii (wicekrólem). Lotaryngię utracił na skutek udziału w buncie szwagra, księcia szwabskiego Ludolfa w 954 (s. 00), najprawdopodobniej jednak pozostawiono przy nim dobra rodowe. Poległ 10 sierpnia 955 podczas zwycięskiej dla Niemców bitwy z Węgrami na Lechowym Polu (Lechfeld), skąd jego ciało przewieziono do Wormacji i złożono w bazylice (od 1000 katedrze) św. Piotra, gdzie spoczywają do dziś w krypcie Salijczyków. Ludgarda zmarła 18 listopada 953 (zapewne w Magdeburgu) i spoczęła w benedyktyńskim klasztorze św. Albana w Moguncji.

Po wygaśnięciu dynastii Ludolfingów tron niemiecki przypadł prawnukowi księżniczki Ludgardy, który przyjął imię Konrada II. Z tego względu poniżej ukazano rodowód jej potomków.

SALIJCZYCY

Syn Ludgardy i Konrada:

- A OTTO. Urodził się w 948–49. Po ojcu odziedziczył rodowe hrabstwa w okolicach Wormacji i Spiry (Wormsgau, Speyergau, Nahegau, Kraichgau, Enzgau, Pfinzgau oraz Ufgau). W 978 został z nadania Ottona II księciem Karyntii oraz margrabią Werony, lecz na mocy porozumień rodzinnych w 985 musiał przekazać te ziemie księciu bawarskiemu Henrykowi II Kłótnikowi (s. 92); zachował przy tym tytuł księżęcy (w odniesieniu do swoich ziem dziedzicznych ty-

tułowany „księciem (w) Wormacji”). Należał do dworu cesarza Ottona III, któremu kilkakrotnie towarzyszył w jego włoskich wyprawach, a który po śmierci Henryka Kłótnika w 995 ponownie osadził go w marchii werońskiej. Po bezdzietnej śmierci cesarza w 1002 brano go pod uwagę jako kandydata do tronu, lecz (według Thietmara) dobrowolnie zrezygnował z pretensji do korony, w zamian za co nowy król Henryk II wynagrodził go Karyntią. Zmarł 4 listopada 1004. Jako miejsce pochówku Ottona wymienia się głównie Burchsal, jak również Karyntię oraz jeden z ufundowanych przez niego klasztorów: św. Lambrechta w Speyergau (obecnie miasto Lambrecht) i w opactwie w Sinsheim.

Żoną Ottona Karynckiego została przed 970:

JUDYTA. Kwestia jej pochodzenia nie jest rozstrzygnięta; wedle jednej z hipotez ojcem Judyty mógł być Henryk, hrabia Verdun, syn Arnulfa Złego, księcia Bawarii, co czyniłoby ją potomkinią rodu Arnulfingów. Urodziła się zapewne ok. 950, a zmarła w 991.

Synowie Ottona Karynckiego (I–IV):

- I HENRYK. Urodził się on zapewne ok. 970. Władał dobrami rodzowymi w Speyergau (wedle innych danych w Wormsgau). Zmarł młodo, przed ojcem, 28 września między 989 a 1000 (przypuszczalnie w 995) i spoczął u boku dziada w krypcie wormackiej katedry.

Żoną hrabiego Henryka ze Spiry została:

ADELAJDA (ADELA). Prawdopodobnie była córką Ryszarda lub Gerharda, hrabiów Metz. Urodziła się zapewne ok. 970–72. Przypuszcza się, że po rychłej śmierci Henryka wyszła ponownie za mąż i owocem tego małżeństwa był syn Gebhard, biskup Ratyzbony, alternatywnie rodzony brat cesarza Konrada II (zob. poniżej). Adelajda zmarła 19.05.1045 lub w 1046 (może w latach 1039–46) i została pochowana w ufundowanym wraz z synem Gebhardem klasztorze w Öhringen.

Dzieci Henryka ze Spiry (a–c):

- a KONRAD II → s. 116

- b JUDYTA. Zmarła zapewne w 998 (z pewnością przed 30 stycznia 1034) i znalazła spoczynek w pierwszej nekropolii Salijczyków, krypcie pod katedrą św. Piotra w Wormacji.
- c ? GEBHARD. Wiele przesłanek przemawia za tym, że był on przyrodnim bratem cesarza Konrada II, synem Adelajdy z Metz z innego małżeństwa (zob. powyżej). W latach 1036–55 i ponownie od 1055 pełnił urząd biskupa Ratyzbony (GEBHARD III). Zmarł 12 grudnia 1060.
- II BRUNO. Urodził się w (lub ok.) 972. Od młodości przeznaczony był do stanu duchownego. Po śmierci papieża Jana XV, przebywający podówczas we Włoszech cesarz Otto III, na prośbę arystokracji rzymskiej, dokonał wyboru kolejnego papieża, mianując na to stanowisko swojego kuzyna. Ten przybył do Rzymu, gdzie 3 maja 996 został oficjalnie wybrany i konsekrowany. Jako papież przyjął imię GRZEGORZA V na cześć Grzegorza Wielkiego. Zmarł na malarię 18 lutego 999 w Rzymie i został pochowany w kryptach pod bazyliką św. Piotra.
- III KONRAD I. Celem odróżnienia od syna i imiennika zyskał w historiografii przydomek Starszego. Urodził się ok. 975. Po śmierci Ottona III w 1002 był obok ojca jednym z kandydatów do korony niemieckiej, a w 1004 odziedziczył po zmarłym rodzicu Karyntię i Weronę oraz dobra rodowe w Wormsgau i Speyergau. Zmarł 12 lub 15 grudnia 1011 i został pochowany w rodzinnej krypcie w katedrze św. Piotra w Wormacji.

Żoną Konrada I Karynckiego, została ok. 1002:

MATYLDA, córka Hermana II, księcia Szwabii, oraz jego żony Gerbergi, córki Konrada Spokojnego, króla Burgundii. Na świat przyszła zapewne ok. 988. Po śmierci Konrada wyszła powtórnie za FRYDERYKA II, księcia Górnej Lotaryngii od 1027 (ur. ok. 1000, zm. 1026 lub 1033), syna Dytryka (Thierry'ego) I, księcia Górnej Lotaryngii, potomka tzw. dynastii mozelskiej, i jego żony

Rychildy, będącej może tożsamą z Rychildą, córką Folmara, hrabiego Bliesgau; mieli troje dzieci. Być może trzecim mężem Matyldy był ESIKO, hrabia Ballenstedt oraz hrabia w Szwabii (zm. 1059–60), protoplasta dynastii askańskiej, przypuszczalny syn hrabiego Adalberta (I) z Ballenstedt oraz jego żony Hiddy, córki Hodona, margrabiego Marchii Wschodniej; nauce znanych jest dwoje dzieci hrabiego Esiko, których matką mogła być Matylda. Zmarła ona 29 lipca 1031 lub 1032 i została pochowana u boku pierwszego męża w Wormacji.

Dzieci Konrada I Karynckiego (a–c):

- a KONRAD II zwany MŁODSZYM. Na świat przyszedł ok. 1003, jako pierworodny syn Konrada Starszego, lub też ok. 1007, będąc jego drugim synem. Po śmierci ojca w 1011 odziedziczył rodzinne hrabstwa (Speyergau, Wormsgau, Nahegau etc.), lecz księstwo Karyntii i marchię Werony Henryk II przekazał Adalberonowi z Eppenstein. Po śmierci cesarza w 1024 był jednym z kandydatów do niemieckiego tronu, zrezygnował jednak na korzyść brata stryjecznego, Konrada ze Spiry, otrzymawszy odeń prawdopodobnie obietnicę sukcesji w księstwie karynckim oraz marchii werońskiej. Ostatecznie uzyskał je z woli cesarza w 1035 jako Konrad II. Zmarł 20 lipca 1039 i spoczął w krypcie Salijczyków w katedrze św. Piotra w Wormacji.

Źródła milczą na temat jego ewentualnego ożenku, możliwe jednak, że dochował się syna imieniem KUNO (KONRAD) (zm. po 1056).

- b BRUNO. Urodził się ok. 1004. Kleryk, od 1027 pełnił urząd cesarskiego kanclerza we Włoszech, z którego zrezygnował po nominacji na godność biskupa Würzburga w 1034; konsekracja Brunona miała miejsce dnia 14 kwietnia tego roku. Goszcząc w maju 1045 wraz z królem Henrykiem III w zamku Preisenbeug uległ śmiertelnym obrażeniom, gdy pod-

czas uczty runęła pod nimi podłoga wielkiej sali; zmarł 27 maja. Ciało Brunona spoczęło w katedrze würzburskiej.

- c CÓRKA. Nie znamy jej imienia, nie zachowały się też żadne daty z jej życia. Być może to ona została żoną HEZZELINA (HEZELINA), hrabiego w Zülpichgau i wójta klasztoru Kornelimünster (ur. ok. 985, zm. 20.11. 1033), syna Hermana, hrabiego w Bonngau i Eifelgau oraz palatyna Lotaryngii, potomka rodu Ezzonidów, i jego żony Jadwigi (Heilwig) z rodu Ulryka, biskupa Augsburga, być może córki Hucbalda I, hrabiego Dillingen; brat Hezzelina, Ezzo (Herenfried), poślubił księżniczkę Matyldę, córkę cesarza Ottona II.

III WILHELM. Jest wzmiankowany jako ostatni syn Ottona Karyńskiego, na świat przyszedł zatem przypuszczalnie ok. 980–86. Wedle jednej z hipotez był dzieckiem pozamałżeńskim. Przeznaczono go do stanu duchownego. Początkowo kanonik, w 1028 został archikapelanem cesarzowej Gizeli, żony Konrada II. W tym samym roku (lub w 1029) objął godność biskupa Strasburga, a w grudniu 1038 otrzymał od cesarza godność opata klasztoru Limburg. Zmarł 7 listopada 1047 i został pochowany w ufundowanym przez siebie kościele klasztoru św. Piotra w Strasburgu.

Dzieci z drugiego małżeństwa (1–4):

- 1 HENRYK. Urodził się między schyłkiem 952 a początkiem 953, umarł zaś 7 kwietnia ok. 954.
- 2 BRUNO. Urodzony między końcem 953 a początkiem 954, zmarł 8 września 957.
- 3 MATYLDA. Urodziła się w początkach (krótco po 8.02.) 955. We wczesnym dzieciństwie oddano ją na wychowanie do nowopowstałego klasztoru w Kwedlinburgu. W 966 została tam kanoniczką, a nieco później pierwszą opatką. Jesienią 997 jej bratanek, cesarz Otto III, wyjeżdżając do Italii, powierzył Matyldzie urząd namiestnika (matricia); od tego czasu była faktyczną

regentką Niemiec. Zmarła 6, 7 lub 8 lutego 999 i została pochowana obok dziadków w kolegiacie pw. św. Serwacego w opactwie kwedlinburskim.

4 OTTO II → s. 105

Dzieci pozamałżeńskie Ottona I (1–3):

Z nieznaną imiennie słowiańską księżniczką, siostrą księcia stodorańskiego Tęgomira i córką księcia (króla) Basqlabiča (=Bolesława?), którą być może pojął za żonę w 929 w Magdeburgu (zm. lub oddalona ok. 930):

- 1 WILHELM. Urodził się w 929. Przeznaczono go do stanu duchownego. Jesienią 954 ojciec wyznaczył go następcą zmarłego arcybiskupa mogunckiego Fryderyka; konsekracja Wilhelma miała miejsce 17 grudnia 954. W 956 objął z woli cesarza godność archikanclerza. Zmarł 2 marca 968 w Rottleberöde i został pochowany w klasztorze św. Albana w Moguncji, obok przyrodniej siostry Ludgardy.

Z nieznanymi kobietami:

- 2 ? SIKKO (ZYGFRYD).
- 3 ? CÓRKA (RYCHLINDA). Mogła alternatywnie być córką Ludolfa, księcia Szwabii (zob. s. 00); wydaje się jednak, że Rychlinda, wzmiankowana jako „filia Ottonis magnis imperatoris... Richlint” była córką cesarza Ottona I, przypuszczalnie nieślubną. Jej mężem został KONRAD (KUNO) z ÖHNINGEN, od 983 książę Szwabii (KONRAD I), a także hrabia w Rheingau i Ufgau oraz hrabia Ortenau (zm. 20.08.997), któremu urodziła syna, Hermana II, księcia Szwabii.

erunt eum. Sed tunc dicit
etro. qui a precedet uo
uidet
M.

OTTO II

973-983

Ojciec: OTTO I WIELKI → s. 95

Matka: ADELAJDA BURGUNDZKA → s. 97

Rodzeństwo: BIOGR. OTTONA I

*

Zwany był CZERWONYM/RUDYM (RUFUS). Urodził się w styczniu 955 (wedle innych danych z końcem tego roku). 26 maja 961 w akwizgrańskiej kaplicy pałacowej został z polecenia ojca koronowany na króla niemieckiego (wschodniofrankijskiego), a 7 maja lub 25 grudnia 967 w bazylice św. Piotra w Rzymie otrzymał z rąk papieża Jana XIII diadem cesarski. Dzień po śmierci ojca, rankiem 8 maja 973 w Memleben, zgromadzeni możni oddali mu hołd jako nowemu władcy imperium. Dzięki małżeństwu z krewną cesarza bizantyjskiego jego cesarski tytuł oficjalnie uznało Cesarstwo Wschodniorzymskie. Zmarł na malarię 7 grudnia 983 w Rzymie i spoczął w podziemiach bazyliki św. Piotra.

Małżonka Ottona II

Poślubiona 14 kwietnia 972 w bazylice św. Piotra w Rzymie:

TEOFANO (SKLEROS)

Określana przez źródła siostrzenicą Jana I Tzymiskesa, cesarza wschodniorzymskiego (bizantyjskiego), była ona przypuszczalnie córką Konstantyna Sklerosa (którego siostra Maria była pierwszą małżonką cesarza Jana) oraz jego żony Zofii, córki Leona Fokasa. Urodziła się ok. 955–60 w Konstantynopolu (dzisiejszy Stambuł). Jej koronacja na cesarżową miała miejsce w dniu zaślubin w bazylice św. Piotra w Rzymie, a dokonał jej papież Jan XIII. Od śmierci męża sprawowała regencję w imieniu nieletniego syna;

oficjalnie została desygnowana regentką na zgromadzeniu możnych w maju 985. Była również świecką opatką w Nivelles. Zmarła po długiej chorobie 15 czerwca 991 w Nimwegen i została pochowana w kościele św. Pantaleona w Kolonii, będącym wówczas kościołem klasztornym wzniesionego przez Ottona I opactwa benedyktyńskiego.

Dzieci Ottona II (1–6):

- 1 ZOFIA. Na świat przyszła zapewne późnym latem–wczesną jesienią 975 lub 978. Od 979 przebywała w klasztorze w Gandersheim, gdzie w 987 przyjęła welon zakonny. 18 października 989 została wybrana kanoniczką, a w 1001 – przełożoną zgromadzenia, jednakże wskutek zatargów objęła urząd dopiero rok później z woli Henryka II (była pierwszą opatką tego imienia, stąd opracowania tytułują ją ZOFIĄ I). W 1011 została wybrana opatką w Essen. Zmarła 27, 30 lub 31 stycznia 1039 w klasztorze w Gandersheim, gdzie również znalazła spoczynek.
- 2 ADELAJDA. Urodziła się ok. maja lub późnym latem–wczesną jesienią 977 (według innych danych na przełomie 973 i 974). We wczesnym dzieciństwie została oddana na nauki do opactwa w Kwedlinburgu, gdzie urząd opatki sprawowała jej ciotka Matylda. W lutym 999 Adelajda objęła po niej godność przełożonej (jako ksieni kwedlinburska figuruje w opracowaniach jako ADELAJDA I), a od 1014 sprawowała również urząd opatki w Gernrode. Po śmierci (starszej) siostry Zofii w styczniu 1039 została wybrana ksienią w Gandersheim, jednak z uwagi na sprzeciw cesarza Konrada II aż do jego śmierci w czerwcu tegoż roku nie zasiadła na opackim tronie. Zmarła 14 stycznia 1043 i została pochowana w kolegiacie św. Serwacego w opactwie kwedlinburskim.
- 3 MATYLDA. Urodziła się latem 978 (lub 979) i krótko potem została, zgodnie ze zwyczajem panującym w domu cesarskim, oddana na wychowanie do klasztoru w Essen, gdzie – jak przewidywano – obejmie z czasem godność opatki. Z przyczyn natury politycznej, wbrew woli przełożonej zgromadzenia (swojej ciotki i imienniczki), ok. 991–93 została jednak wydobyta z klasztoru i wydana za mąż za EZZONA (ERENFRYDA, HEREN-

FRIEDA), hrabiego w Bonngau, palatyna lotaryńskiego od 1015 (ur. ok. 954, zm. Saalfeld 21–22.05.1034), potomka rodu Ezzonidów, syna Hermana „Pusillusa”, hrabiego w Bonngau i Eifelgau, palatyna Lotaryngii, i poślubionej mu Jadwigi (Heilwig) z rodu Ulryka, biskupa Augsburga, być może córki Hucbalda I, hrabiego Dillingen. Dochowali się licznych dzieci, w tej liczbie Rychezy (Ryksy), od 1013 żony Mieszka II Lamberta, króla Polski. Matylda zmarła niespodziewanie 4 listopada 1025 w Esch i została pochowana w opactwie w Brauweiler. Jej mąż dochował się również synów z nieprawego łoża.

- 4 ? CÓRKA. Urodziła się latem 979, a zmarła w 980, przed dniem 8 października.
- 5 OTTO III → s. 109
- 6 ? CÓRKA. Być może późnym latem 980 w lesie Kessel wraz z następcą tronu przysłała na świat jego bliźniacza siostra, która zmarła wnet po narodzinach.

erunt eum. Sed tunc dicit
etro. qui a precedet uo
uidet
M.

OTTO III

983-1002

Ojciec: OTTO II → s. 105

Matka: TEOFANO (SKLEROS) → s. 106

Rodzeństwo: BIOGR. OTTONA II

*

Urodził się na przełomie lipca i sierpnia 980 w lesie Kessel (Ketil) koło Kleve podczas podróży jego rodziców z Akwizgranu do Nijmegen (być może jako jedno z bliźnięt, por. biogr. Ottona II). W maju 983 w Weronie został staraniem ojca wyniesiony na tron i koronowany 25 grudnia w kaplicy Karola Wielkiego w Akwizgranie. Z uwagi na wiek pozostawał pod regencją – najpierw matki, a później babki ojczystej. Pełnoletnim ogłoszono go we wrześniu 994 w Sohlingen. 21 maja 996 w rzymskiej bazylice św. Piotra papież Grzegorz V (por. s. 104) pomazał go na cesarza. Zmarł 24 (lub 23) stycznia 1002 na zamku w Paterno, skąd jego zabalsamowane zwłoki oraz wnętrzności odtransportowano do Niemiec; spoczęły odpowiednio w katedrze akwizgrańskiej i klasztorze św. Afry w Augsburgu. Sarkofag cesarza otwarto w 1803 w okresie wojen napoleońskich, a jego szczątki zaginęły.

HENRYK II
ŚWIĘTY

1002-1024

Ojciec: HENRYK II BAWARSKI → BIOGR. HENRYKA I, s. 90

Matka: GIZELA BURGUNDZKA → s. 92

Rodzeństwo: BIOGR. HENRYKA I

*

Urodził się 6 maja 973 lub 978 w Abbach koło Ratzbony lub też w Hildesheim. Latem 995 odziedziczył po ojcu księstwo Bawarii (HENRYK IV) i Karyntii (HENRYK III). Po przedwczesnej śmierci Ottona III stanął w szranki o koronę i pokonawszy konkurentów 6 lub 7 czerwca 1002 w katedrze mogunckiej został koronowany. Powtórna sakra Henryka II odbyła się 8 września 1002 w katedrze akwizgrańskiej; odtąd wszyscy władcy niemieccy posługiwali się tytułem „króla/cesarza rzymskiego”. Zapewne jeszcze w 1002 przekazał Karyntię swojemu kuzynowi Ottonowi z Wormacji (zob. s. 99), natomiast podczas zgromadzenia książąt Rzeszy w 1004 w Ratzbonie zrzekł się Bawarii na rzecz szwagra, Henryka z Luksemburga. W tym samym roku wyprawił się do Włoch i 14 kwietnia lub 14 (15) maja 1004 w Pawii został koronowany na króla Italii (Longobardów). Podczas kolejnej podróży italskiej 14 lutego 1014 w bazylice św. Piotra w Rzymie otrzymał od papieża Benedykta VIII koronę cesarską. Zawartym w 1006 układem z królem burgundzkim Rudolfem III Próżniakiem zapewnił władcom niemieckim sukcesję w Górnej Burgundii. Zmarł 3 lub 13 lipca 1024 w cesarskim palatium w Grona (obecnie Pfalz Grona) koło Getyngii (Göttingen), skąd jego ciało przewieziono do katedry bamberskiej. Został kanonizowany w lipcu 1146 (1147) przez Eugeniusza III (dzień świąteczny 13 lipca, zaś od XVII do XX w. był nim 15 lipca).

Małżonka Henryka II:

Poślubiona wczesnym latem 1000:

KUNEGUNDA LUKSEMBURSKA

Była ona córką hrabiego Zygfryda, pana Luksemburga, i jego (drugiej) żony Jadwigi, której filiacja nie jest znana. Urodziła się ok. 975. Sakra Kunegundy na królową niemiecką miała miejsce dnia 10 sierpnia 1002 w Padeborn, zaś 14 lutego 1014 w rzymskiej bazylice św. Piotra została ukoronowana na cesarzową. Po śmierci małżonka w lipcu 1024 przejęła rządy w Rzeszy jako regentka do momentu elekcji króla Konrada II we wrześniu tego roku. W 1025 przywdziała welon mniszki w ufundowanym wcześniej klasztorze benedyktynek w Kaufungen. Zmarła 3 marca 1033 w Kaufungen lub w Bambergu i znalazła spoczynek u boku męża w Bambergu – możliwe jednak, że początkowo pochowano ją w kościele klasztornym w Kaufungen i dopiero po kanonizacji 29 marca 1200 (1201) relikwie przeniesiono do bamberskiej katedry. Jej dniem świątecznym jest dzienna data śmierci.